

Kulturowe predyspozycje do tworzenia gospodarek opartych na spółdzielczym modelu działania na przykładzie wiodących spółdzielczych gospodarek na świecie w 2014 roku

Cultural predispositions for creating economies based on a cooperative model of operation on the example of leading cooperative economies in the world in 2014

Karol Fundament

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Korespondencja (Correspondence)

Karol Fundament
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
Szkoła Doktorska
ul. Rakowicka 27, 31-510 Kraków, Polska
e-mail: fundament.karol@gmail.com

Informacja o artykule (Article info)

Otrzymano (Received): 30.03.2023
Przyjęto do druku (Accepted): 2.10.2023
Opublikowano (Published): 14.10.2023

Licencja (License)

© by Autor (Author). Udostępnione na podstawie Międzynarodowej Licencji Publicznej Creative Commons CC-BY-SA 4.0

Abstrakt

Cel: Celem artykułu było zbadanie zależności pomiędzy przynależnością do grupy kulturowej, a predyspozycjami do tworzenia gospodarek opartych na spółdzielczym modelu działania na przykładzie wiodących spółdzielczych gospodarek na świecie w 2014 roku.

Materiały i metody: Badania przeprowadzono z wykorzystaniem literatury podejmującej problem wielokulturowości oraz raportu Measuring the Size and Scope of the Cooperative Economy opublikowanego w 2014 roku przez Dave Grace and Associates dla Organizacji Narodów Zjednoczonych. Był to w momencie opracowywania artykułu najnowszy spójny raport zawierający dane empiryczne na temat udziałów sektorów spółdzielczych w poszczególnych krajach i regionach świata.

Wyniki i wnioski: Kultury linearne, pomimo mniejszego natężenia cech kooperatywnych niż kultury reaktywne i wieloaktywne, są bardziej skłonne do budowania gospodarek opartych na spółdzielczym modelu działania. Wyniki te uzyskano na podstawie tendencji wśród najbardziej „spółdzielczych” gospodarek na świecie, próbie kontrolnej oraz tendencji regionalnych.

Słowa kluczowe

spółdzielczość, kooperatyzm, gospodarka światowa, tendencje kulturowe, społeczeństwo

1. Wstęp

W niniejszym artykule podjęta zostanie tematyka kulturowych predyspozycji do tworzenia gospodarek opartych na spółdzielczym modelu działania na przykładzie wiodących spółdzielczych gospodarek na świecie w 2014 roku. Niniejsza publikacja obejmować będzie jedynie wąski wy-cinek tego zagadnienia, który należy traktować to jako ogólny wstęp do szerszych badań.

Celem niniejszego artykułu jest zbadanie zależności pomiędzy przynależnością do grupy kulturowej, a predyspozycjami do tworzenia gospodarek opartych na spółdzielczym modelu działania na przykładzie wiodących spółdzielczych gospodarek na świecie w 2014 roku oraz Modelu Typów Kulturowych Richarda Lewisa. Przez spółdzielczy model działania należy tutaj rozumieć funkcjonowanie przedsiębiorstw w oparciu o Międzynarodowe Zasady Spółdzielcze.

Sam pomysł zbadania potencjalnych zależności pomiędzy aspektami kulturowymi a natężeniem podmiotów spółdzielczych w gospodarkach krajowych jest pomysłem autorskim, nie podejmowanym do tej pory w literaturze światowej. Jest to próba syntezy teorii z zakresu nauk międzykulturowych oraz opracowanych wyników badań nad spółdzielczością światową. W artykule przyjęto hipotezę badawczą, iż kultury reaktywne i wieloaktywne z uwagi na większe natężenie cech kooperatywnych są bardziej skłonne do budowania gospodarek opartych na spółdzielczości niż kultury linearne.

Z uwagi na złożoność tematu, artykuł został podzielony na cztery kluczowe segmenty. Na samym wstępie zaprezentowano skrótowo teoretyczne ujęcie ruchu spółdzielczego wraz z podstawowymi założeniami tego ruchu. W kolejnej części przybliżono ranking najbardziej spółdzielczych gospodarek świata wraz opisem z zastosowanej tam metodologii badawczej. W następnym segmencie zobrazowano pojęcie wielokulturowości oraz przyjęty model typów kulturowych, na którym oparła się główna analiza. Na samym końcu przedstawione zostały uzyskane wnioski oraz zweryfikowano przyjętą hipotezę badawczą.

2. Materiały i metody

W celu zweryfikowania przyjętej hipotezy badawczej, zastosowano syntezę teorii z zakresu nauk międzykulturowych oraz istniejących danych ilościowych obrazujących wyniki badań nad spółdzielczością światową. Na potrzeby niniejszej publikacji posłużono się danymi zawartymi w raporcie *Measuring the Size and Scope of the Cooperative Economy* opublikowanym w 2014 roku przez Dave Grace and Associates dla Organizacji Narodów Zjednoczonych. Był to w momencie tworzenia artykułu najnowszy spójny raport na temat udziałów sektorów spółdzielczych w gospodarkach poszczególnych krajów i regionów świata.

W części empirycznej zestawiono ze sobą ranking najbardziej „spółdzielczych” gospodarek świata oraz Model typów kulturowych Richarda Lewisa. Efektem tego są tabele prezentujące, do którego typu kulturowego należy gospodarka danego kraju. Na podstawie uzyskanych w ten sposób wyników zweryfikowano przyjętą hipotezę badawczą oraz sformułowano wnioski.

3. Definiowanie ruchu spółdzielczego

Historycznie ruch spółdzielczy był nurtem, rozwijającym się w opozycji do kapitalizmu, w którym jedynym celem działalności jest generowanie zysku. Obecnie spółdzielczość jest traktowana jako odrębny ruch gospodarczy, który realizuje szerszy i odmienny zakres celów oraz działa w oparciu o inne regulacje. Zgodnie z definicją ustanowioną przez Międzynarodowy Związek Spółdzielczy „spółdzielnia jest niezależnym stowarzyszeniem osób łączących się dobrowolnie w celu zaspokojenia swoich wspólnych gospodarczych, socjalnych oraz kulturalnych potrzeb i dążeń poprzez współposiadane i demokratycznie zarządzane przedsięwzięcie” (ICA, 2023).

Każda spółdzielnia na świecie powinna funkcjonować w oparciu o Międzynarodowe Zasady Spółdzielcze, które są główną regulacją organizacyjną. Na przestrzeni lat kilkakrotnie zmieniały one swoją formę. Początkowo rozróżnialny był podział na zasady obowiązkowe i fakultatywne, współcześnie jednak wszystkie z nich są obowiązkowe dla każdej spółdzielni (Dyka, 1998). Obecnie funkcjonujące zasady zostały uchwalone na kongresie w Manchesterze w 1995 roku i brzmią jak poniżej:

1. Dobrowolne i otwarte członkostwo.
2. Demokratyczna kontrola członkowska.
3. Autonomia i niezależność.
4. Kształcenie, szkolenie i informacja.
5. Współpraca pomiędzy spółdzielniami.
6. Troska o społeczność lokalną.

Obszar badawczy spółdzielczości stanowi aktualnie raczej niszową kwestię. Wyjątkiem od tej reguły jest tematyka bankowości spółdzielczej, która jest często podejmowana we współczesnej literaturze przedmiotu (np. Migliorelli, 2020, Smolders, Koetsier, de Vries B, 2012). Sam obszar spółdzielczości klasyfikowany jest często jako część ekonomii społecznej. Jeśli natomiast mowa o samych instytucjach spółdzielczych, są one zazwyczaj definiowane jako podmioty umożliwiające dostęp do dóbr i usług zmarginalizowanym warstwom społeczeństwa (Kawa, 2014). Literatura przedmiotu definiuje spółdzielnie jako podmioty nieefektywne ekonomiczne z uwagi na nieefektywność alokacyjną zasobów (Blaug, 2000); w większości przypadków cechują się one rentownością oraz wysoką wydajnością (Kalmi, 2007).

4. Najbardziej „spółdzielcze” gospodarki świata

Historia rozwoju ruchu spółdzielczego na przestrzeni lat oraz podwaliny teoretyczne zagadnień z nim związanych są szeroko dostępne i wielokrotnie opisywane. Przechodząc jednak do informacji obrazujących obecną sytuację w sektorze, należy stwierdzić, że widoczne są spore braki w danych opisujących ten obszar badawczy. W związku z tym zjawiska zachodzące współcześnie w ruchu spółdzielczym na świecie są trudne do zobrazowania, jako zbyt rzadko opisywane i analizowane.

W celu zaprezentowania rozmiarów spółdzielczości w światowych gospodarkach, na potrzeby niniejszej publikacji posłużono się danymi zawartymi w raporcie *Measuring the Size and Scope*

of the Cooperative Economy z 2014 roku opracowanym przez Dave Grace and Associates dla Organizacji Narodów Zjednoczonych. Jest to obecnie najnowszy spójny raport na temat udziałów sektorów spółdzielczych w gospodarkach poszczególnych krajów i regionów świata.

Tabela 1. Najbardziej „spółdzielcze” gospodarki świata

Ranking	Członkowie i klienci/ Liczba ludności	Zatrudnienie/ Liczba ludności	Roczny dochód lub obrót brutto/ PKB
1	Francja	Nowa Zelandia	Nowa Zelandia
2	Finlandia	Szwajcaria	Holandia
3	Szwajcaria	Włochy	Francja
4	Austria	Francja	Finlandia
5	Dominika	Malta	Luksemburg
6	Holandia	Finlandia	Niemcy
7	Irlandia	Niemcy	Irlandia
8	Niemcy	Holandia	Włochy
9	Cypr	Hiszpania	Dania
10	Australia	Norwegia	Polska

Źródło: tłumaczenie własne na podstawie: Dave Grace & Associates, 2014.

W celu wyłonienia najbardziej spółdzielczych gospodarek na świecie przyjęto trzy różne wskaźniki. Pierwszym z nich jest udział obywateli będących członkami bądź klientami jakiejś spółdzielni w ogólnej liczbie ludności kraju, drugim – udział obywateli zatrudnionych w spółdzielniach w ogólnej liczbie ludności danego kraju, a ostatnim – roczny dochód lub obrót brutto wszystkich spółdzielni w stosunku do PKB danego kraju.

Przedstawiony tutaj dobór kryteriów nie jest doskonały, ponieważ spółdzielnie – w zależności od kraju – różnie podchodzą do zasad członkostwa i mają różny udział w gospodarce krajowej. Przykładem mogą być spółdzielnie mieszkaniowe, które z uwagi na charakter działalności mają najczęściej mniejsze udziały w zatrudnieniu niż spółdzielnie pracy czy spółdzielnie edukacyjne. Z uwagi na to, zauważalna jest ewidentna rozbieżność wyników zaprezentowanych w tabeli. Między innymi z tych powodów twórcy badania połączyli wymienione wcześniej kryteria w celu otrzymania jednego rankingu pod nazwą Indeksu Gospodarki Spółdzielczej, uwzględniającego wszystkie czynniki. Ranking ten wydaje się być miarodajnym wyznacznikiem, niwelującym niedoskonałości każdego kryterium z osobna przez ich wzajemne się uzupełnianie.

Tabela 2. Najbardziej „spółdzielcze” gospodarki świata CEI

Ranking	Indeks Gospodarki Spółdzielczej	Indeks Postępu Społecznego
1	Nowa Zelandia (1)	Nowa Zelandia
2	Francja (20)	Szwajcaria
3	Szwajcaria (2)	Islandia
4	Finlandia (7)	Holandia
5	Włochy (29)	Norwegia
6	Holandia (4)	Szwecja
7	Niemcy (12)	Kanada
8	Austria (11)	Finlandia
9	Dania (9)	Dania
10	Norwegia (5)	Australia

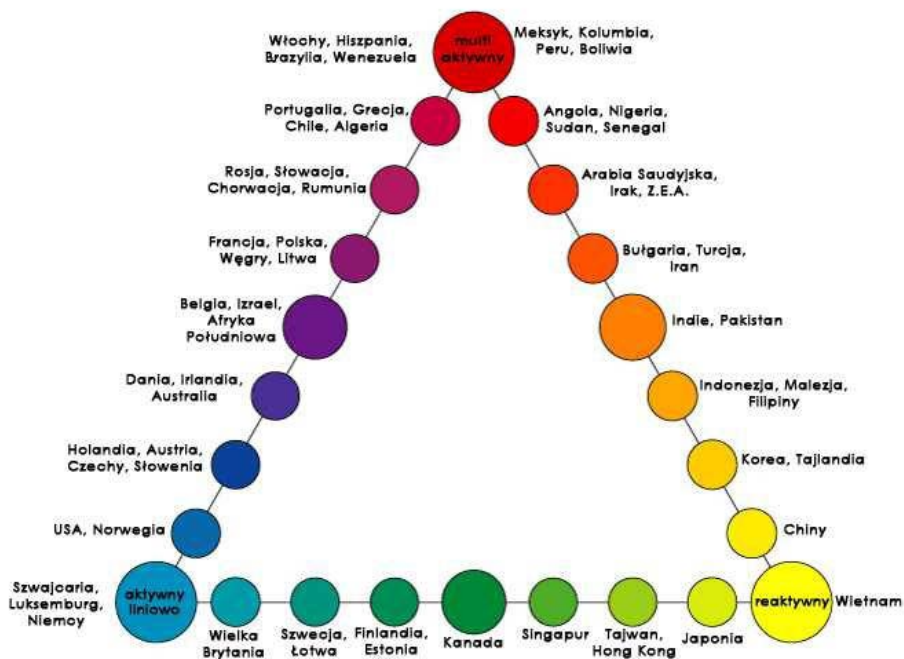
Źródło: tłumaczenie własne na podstawie: Dave Grace & Associates, 2014.

W tabeli 2 załączono dodatkowo kolumnę, w której przedstawiono ranking 10 krajów, które osiągnęły najwyższy wynik w Indeksie Postępu Społecznego. W pierwszej kolumnie dodano również w nawiasach miejsca, które poszczególne kraje zajęły w tym rankingu. Jak można zaobserwować, ponad połowę miejsc w obu rankingach zajmują te same państwa. Co więcej, zauważalne jest tutaj wyraźnie, że kraje z rankingu najbardziej „spółdzielczych” gospodarek świata (Indeks Gospodarki Spółdzielczej) należą również w zdecydowanej większości do czołówki państw najbardziej rozwiniętych gospodarczo. Te obserwacje mogą to stanowić dobry punkt wyjścia do badań mających na celu wyjaśnienie możliwych zależności pomiędzy miejscem danego kraju w Indeksie Gospodarki Spółdzielczej a jego pozycją w rankingu rozwoju gospodarczego i Indeksie Społecznym.

5. Wielokulturowość

Przed przejściem do analizy będącej sednem tego artykułu, należy jeszcze wyjaśnić ostatnią składową, jaką są zagadnienia międzykulturowe oraz pojęcie wielokulturowości. Jak powszechnie wiadomo, na świecie istnieje wiele różnych kultur charakteryzujących się odmiennymi cechami, których przedstawiciele reagują na określone sytuacje w sposób specyficzny dla reprezentowanej kultury. Najwyraźniejsze różnice odnoszą się do języka werbalnego i niewerbalnego, sposobów wyrażania emocji, podejścia do budowania relacji oraz uznawania hierarchii i autorytetów. Właśnie z uwagi na te odrębności, przeprowadzono badania mające na celu sprawdzenie predyspozycji danej kultury do funkcjonowania w ruchu spółdzielczym.

Istnieje wiele modeli i podejść obrazujących różnice kulturowe, jednak na potrzeby prezentowanego badania zdecydowano się posłużyć Modelem Typów Kulturowych Richarda Lewisa, przedstawionym na rysunku 1. Model ten powstał w 1996 roku i jest obecnie jednym z wiodących modeli stosowanych w komunikacji.

Rysunek 1. Model typów kulturowych Richarda Lewisa

Źródło: Lewis, 2010.

Wprawdzie głównym założeniem tego modelu było przedstawienie różnych podejść do komunikacji biznesowej, jednak dobrze uwzględniła on zarówno różnice kulturowe, jak i samo pojęcie wielokulturowości z atrybutami odróżniającymi od siebie poszczególne kultury. Na potrzeby badania skupiono się na podkreśleniu cech członków danej kultury w kontekście możliwych działań spółdzielczych, na drugi plan natomiast przesunięto aspekty odnoszące się do komunikacji.

Richard Lewis wyróżnił trzy wiodące typy kulturowe: linearne, multiaktywne i reaktywne. Kultury linearne zdefiniować można najprościej jako chłodne, które w swoim działaniu opierają się na planowaniu oraz faktach. Typowym przykładem są kraje niemieckojęzyczne (np. Niemcy, Szwajcaria czy Luksemburg) oraz anglosaskie (Wielka Brytania, Stany Zjednoczone). Kultury multiaktywne z kolei można zdefiniować jako ciepłe, emocjonalne, rozmowne oraz impulsywne. Najlepszym przykładem są tutaj kraje latynoskie (np. Hiszpania

i Meksyk), rejonu Afryki Subsaharyjskiej (Angola, Nigeria) oraz basenu Morza Śródziemnego (Włochy, Grecja). Przedstawiciele kultur reaktywnych to dobrzy słuchacze, przyjaciele dający się lubić, którzy są skłonni do kompromisów. Za przykład najlepiej posłużą tutaj kraje Azji Południowo-Wschodniej takie jak Wietnam czy Laos (Lewis, 2010).

Warto zaznaczyć, iż mimo że dane typy kulturowe charakteryzują się odmiennymi cechami, nie są to typy kultur całkowicie ze sobą rozłączne. Żaden z krajów nie jest ściśle przywiązany do jednej grupy kulturowej. Zamiast tego są widoczne w mniejszym bądź większym natężeniu powiązania z wiodącym typem kulturowym wraz z zauważalnymi odchyleniami w stronę jednej z dwóch pozostałych. Zjawisko to dobrze ilustruje rysunek 1, na którym większość krajów znajduje się pomiędzy dwoma skrajnymi biegunami.

Bazując na modelu Richarda Lewisa, wyszczególniono dla każdego typu kultury cechy wpływające na tendencje do działań kooperacyjnych, zaznaczając kolorem zielonym atrybuty oddziałujące dodatnio, natomiast kolorem czerwonym – oddziałujące ujemnie. Należy mieć na uwadze, że przyjęte poniżej nazewnictwo jest tłumaczeniem oryginalnej terminologii, stąd może nie być całkowicie spójne z wyjściowym znaczeniem.

- **K u l t u r y l i n e a r n e** – przedstawiciel tej kultury działania ogranicza do własnego podwórka, lubi prywatność, zorientowany na pracę, uznaje podział pracy, oddziela życie osobiste od zawodowego.
- **K u l t u r y m u l t i a k t y w n e** – przedstawiciel tej kultury ingeruje w sprawy innych, towarzyski, zorientowany na ludzi, rozbija formalny podział pracy, poszukuje profitów, kieruje się uczuciem, przeplata sprawy towarzyskie z zawodowymi.
- **K u l t u r y r e a k t y w n e** – żyjący w tej kulturze reaguje tylko na konkretne problemy, zorientowany na ludzi, dba o zachowanie dobrego wizerunku grupy, łączy sprawy towarzyskie z zawodowymi.

6. Tendencje wśród najbardziej „spółdzielczych” gospodarek na świecie

W części empirycznej zestawiono ze sobą dwie omawiane wcześniej kwestie, a więc ranking 10 najbardziej „spółdzielczych” gospodarek świata oraz Model Typów Kulturowych Richarda Lewisa. Wyniki zaprezentowano w tabeli 3, w której kolorami zaznaczono, do jakiego typu kulturowego należy dana gospodarka.

Tabela 3. Tendencje wśród najbardziej „spółdzielczych” gospodarek na świecie

Ranking	Indeks gospodarki spółdzielczej
1	Nowa Zelandia
2	Francja

Ranking	Indeks gospodarki spółdzielczej
3	Szwajcaria
4	Finlandia
5	Włochy
6	Holandia
7	Niemcy
8	Austria
9	Dania
10	Norwegia
Linearne/całość	8/10

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Dave Grace & Associates, 2014.

Zauważalna jest w tym rankingu wyraźna dominacja krajów o linearnym typie kulturowym, gdyż w zasadzie poza Włochami i Francją które są klasyfikowane jako kultury wieloaktywne reszta krajów jest wyraźnie linearna.

W celu sprawdzenia zasadności wyników, zastosowano tę metodę również do wyjściowej tabeli (tabela 1), która opierała się na trzech odmiennych wskaźnikach.

Tabela 4. Próba kontrolna

Ranking	Cłonkowie i klienci/ Liczba ludności	Zatrudnienie/ Liczba ludności	Roczny dochód lub obrót brutto/ PKB
1	Francja	Nowa Zelandia	Nowa Zelandia
2	Finlandia	Szwajcaria	Holandia
3	Szwajcaria	Włochy	Francja
4	Austria	Francja	Finlandia
5	Dominika	Malta	Luksemburg
6	Holandia	Finlandia	Niemcy
7	Irlandia	Niemcy	Irlandia

Ranking	Čłonkowie i klienci/ Liczba ludności	Zatrudnienie/ Liczba ludności	Roczny dochód lub obrót brutto/ PKB
8	Niemcy	Holandia	Włochy
9	Cypr	Hiszpania	Dania
10	Australia	Norwegia	Polska
Linearne/ całość	7/10	6/10	7/10

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Dave Grace & Associates, 2014.

Z prezentacji w tabeli 4 wynika, że udział liniarnych kultur w całości jest nieznacznie niższy, jednak o w dalszym ciągu zdecydowanie dominujący.

Metoda ta została również zastosowana do zobrazowania szerszego trendu, a mianowicie tendencji do tworzenia organizacji spółdzielczych w poszczególnych regionach na świecie. Biorąc pod uwagę niewielką próbę badawczą, jaką stanowiło kilkanaście wyszczególnionych wcześniej krajów, podejście to umożliwia zmniejszenie ryzyka generalizacji.

Jak można zaobserwować w tabeli 5, również w przypadku tendencji regionalnych udział kultur liniarnych w całości jest dominujący. Kulture te zajmują trzy pierwsze miejsca w zestawieniu obrazującym regiony uszeregowane malejąco względem przychodów brutto jako procenta PBK. Wprawdzie w przypadku Europy oraz Oceanii zauważalna jest również obecność kultur wieloaktywnych, jednakże są to grupy należące do mniejszości.

7. Wnioski

W toku przeprowadzonych badań przyjęta hipoteza badawcza, stanowiąca że kulture reaktywne i multiaktywne z uwagi na większe natężenie cech kooperatywnych są bardziej skłonne do budowania gospodarek opartych na spółdzielczości niż kulture liniarne, okazała się nieprawdziwa. Kulturami wiodącymi w odniesieniu do skłonności do budowania gospodarek opartych na spółdzielczości są kulture liniarne, pomimo natężenia cech rozbieżnych do budowania współpracy (dla przypomnienia: działania ogranicza do własnego podwórka, lubi prywatność, zorientowany na pracę, uznaje podział pracy, oddziela życie osobiste od zawodowego).

Uzyskane wyniki obrazują pewien trend, jednakże w celu uzyskania dokładnych i szczegółowych wniosków należałoby przeanalizować każdy przypadek indywidualnie. Zastosowanie takiego podejścia pozwoliłoby jednoznacznie określić, czy te czynniki są dominujące. Zagadnienie to stanowi punkt wyjściowy do dalszych badań.

Tabela 5. Tendencje regionalne

Region	Spółdzielnie	Członkowie i klienci	Odsetek spółdzielców w liczbie ludności [%]	Zatrudnienie	Odsetek ludności zatrudnionej w spółdzielniach [%]	Biura spółdzielni	Całkowity majątek [w tys. USD]	Roczny przychód brutto [w tys. USD]	Przychód brutto jako % PKB	Wiodące typy kulturowe
Europa	356 380	368 006 463	45,55	5 248 852	0,65	224 593	11 688 164 988	1 482 481 568	7,08	Linearne/ wieloaktywne
Ameryka Północna	31 078	134 725 891	38,63	1 675 778	0,48	41 750	3 825 837 112	744 228 134	4,12	Linearne
Oceania	1 988	14 142 814	37,80	460 278	1,23	1 460	113 746 762	59 543 292	3,46	Linearne/ wieloaktywne
Azja	1 933 299	484 105 695	12,68	4 306 521	0,11	481 871	3 847 329 029	653 629 184	3,25	Reaktywne
Ameryka Łacińska	42 765	44 179 104	7,81	816 122	0,14	14 913	83 886 544	18 360 221	0,33	Multiaktywne
MENA	162 779	4 537 084	1,57	37 714	0,01	1 095	31 681 636	3 619 358	0,27	Multiaktywne
Karaiby	1 049	3 583 511	12,94	54 569	0,20	462	5 934 856	182 714	0,13	Multiaktywne
Afryka Subsaharyjska	85 260	18 509 605	2,73	10 914	0,00	5 844	10 847 166	85 164	0,08	Multiaktywne
Świat	2 614 598	1 071 790 167	16,31	12 610 748	0,19	771 988	19 607 428 096	2 962 896 113	4,30	

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Dave Grace & Associates, 2014.

Bibliografia

- Blaug, M. (1997). *Economic Theory in Retrospect*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dave Grace & Associates. (2014). *Measuring the size and scope of the cooperative economy: Results of the 2014 global census on co-operatives*. New York: United Nation's Secretariat, Department of Economic and Social Affairs, Division for Social Policy and Development.
- Dyka, S. (red.). (1998). *Spółdzielczość we współczesnej gospodarce*. Warszawa: Szkoła Główna Handlowa.
- International Cooperative Alliance. (2017). *Cooperative identity, values and principles*. Dostępny w Internecie: <https://www.ica.coop/en/cooperatives/cooperative-identity> [dostęp: 2023-03-18].
- International Cooperative Alliance. (2021). *Facts and figures*. Dostępny w Internecie: <https://www.ica.coop/en/cooperatives/facts-and-figures> [dostęp: 2023-03-28]
- Kalmi, P. (2007). The disappearance of cooperatives from economics textbooks. *Cambridge Journal of Economics*, 31(4), 625–647. DOI: 10.1093/cje/bem005.
- Kawa, M. (2014). Spółdzielnie jako podmioty ekonomii społecznej wpływające na rozwój. *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, 39, 344–354.
- Lewis, R. (2010). *When Cultures Collide: Leading Across Cultures*. Boston–London: Nicholas Brealey International.
- Migliorelli, M. (red.). (2020). *Nowa bankowość spółdzielcza w Europie: strategie adaptacji modelu biznesowego po kryzysie*. Poznań: Bankowy Ośrodek Doradztwa i Edukacji Sp. z o.o.
- Smolders, N., Koetsier, I., de Vries, B. (2012). Performance of European cooperative banks in the recent financial and economic crisis. W: J Mooij, W.W. Boonstra (eds.). *Raiffeisen's Footprint: The Cooperative Way of Banking* (s. 67–86). Amsterdam: VU University Press.

Abstract

Objective: The aim of the article was to examine the relationship between membership in a cultural group and predispositions to create economies based on a cooperative model of operation on the example of leading cooperative economies in the world in 2014.

Materials and methods: The research has been conducted using literature dealing with the problem of multiculturalism and the report *Measuring the Size and Scope of the Cooperative Economy* published in 2014 by Dave Grace and Associates for the United Nations. At the time of writing the article, it was the latest coherent report containing empirical data on the shares of cooperative sectors in particular countries and regions of the world.

Results and conclusions: Linear cultures, despite having a lower intensity of cooperative features than reactive and multi-active cultures, are more willing to build economies based on a cooperative model of operation. These results were obtained based on trends among the most "cooperative" economies in the world, a control sample and regional trends.

Keywords

cooperatives, cooperatism, world economy, cultural trends, society